

EUROOPA KOHTU OTSUS

15. detsember 1993*

Kohtuasjas C-292/92,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Verwaltungsgerichtshof Baden-Württembergi (Saksamaa Liitvabariik) esitatud taotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Ruth Hünermund,

Hermann Douglas,

Heinz Geyer,

Hermann Haake,

Hermann Hauer,

Georg-Dieter Heldmann,

Alexander von Hoffmeister,

Leo Köhler,

Martin Lochner,

Wolfgang Nöldner,

Hans Schneider,

Wolfgang Steffan,

Gerhard Talmon-Gross

versus

Landesapothekerkammer Baden-Württemberg,

Menetluse kaasatud osapool: Vertreter des öffentlichen Interesses bei den Gerichten der allgemeinen Verwaltungsgerichtsbarkeit in Baden-Württemberg,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artiklite 30 ja 36 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president O. Due, kodade esimehed G .F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, M. Diez de Velasco ja D. A. O. Edward, kohtunikud C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A.

* Kohtumenetluse keel: saksa

Schockweiler, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn ja J. L. Murray,

kohtujurist: G. Tesauro,

kohtusekretär: asekohtusekretär H. von Holstein,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- H. Douglas jt, esindajad: *Rechtsanwalt* A. Bach ja *Rechtsanwalt* F. Oesterle, Stuttgart,
- Landesapothekerkammer Baden-Württemberg, esindaja: *Rechtsanwalt* R. Zuck, Stuttgart,
- Vertreter des öffentlichen Interesses bei den Gerichten der allgemeinen Verwaltungsgerichtsbarkeit in Baden-Württemberg, esindaja: Vertreter des öffentlichen Interesses Leitender Oberlandesanwalt H. Fliegau,
- Itaalia valitsus, esindaja: välisministeeriumi diplomaatiliste erimeelsuste osakonna juhataja professor L. Ferrari Bravo, keda abistas riiklik esindaja I. M. Braguglia,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigusnõunik R. Wainwright ja õigustalituse ametnik A. Bardenhewer,

võttes arvesse kohtuistungil ettekannet,

olles kuulanud 15. septembri 1993. aasta kohtuistungil ära H. Douglase ja teiste, Landesapothekerkammer Baden-Württembergi, esindajad: R. Zuck ja *Rechtsanwalt* J. Pieck, Eschborn, Baden-Württembergi Vertreter des öffentlichen Interesses bei den Gerichten der allgemeinen Verwaltungsgerichtsbarkeiti, esindaja: Vertreter des öffentlichen Interesses Regierungsdirektor E. Birkert, ning komisjoni suulised märkused,

olles 27. oktoobri 1993. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Oma 14. mai 1992. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 1. juulil 1992, esitas Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (kõrgem halduskohus, Baden-Württemberg, Saksamaa Liitvabariik) EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse asutamislepingu artiklite 30 ja 36 tõlgendamise kohta, et tal oleks võimalik teha kindlaks, kas Landesapothekerkammer Baden-Württembergi (Baden-Württembergi liidumaa apteekrite kutseliit, edaspidi „kutseliit”) kutse-eeskirja reegel, mis keelab sellel liidumaal praktiseerivatel apteekritel reklaamida väljaspool apteekte poolravimtooteid, mida neil on õigus müüa, on nende artiklitega vastuolus.
2. See küsimus tõusetus kohtumenetluses Baden-Württembergi liidumaa mitmete apteekrite ja kutseliidu vahel, mis puudutab selle kutse-eeskirja reegli õiguspärasust.

3. Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest ilmneb, et kutseliidu Berufsordnungi (kutse-eeskiri) artikli 10 lõike 15 kohaselt on keelatud „liigselt reklaamida” tooteid, mis ei ole ravimid ning mida Apothekenbetriebsordnungi (apteekide käitamise eeskiri) artikli 2 lõike 4 ja artikli 25 järgi võib apteekides müüa tingimusel, et nende toodete müük ei mõjuta apteegi nõuetekohast toimimist. Vaieldamatu on, et praktikas keelab see Berufsordnungi sätte poolravimtoodete igasuguse reklaamimise väljaspool apteeke.
4. Kõik põhikohtuasja hagejad on Baden-Württembergi liidumaal apteekide omanikud, kes müüvad poolravimtooteid ja kes sooviksid neid tooteid reklaamida väljaspool apteeke; hagejad esitasid Verwaltungsgerichtshof Baden-Württembergile kutseliidu vastu hagi nimetatud reklaamikeelu õigusvastaseks tunnistamise nõudes. Hagejad väitsid eelotsusetaotluse esitanud kohtus ennekõike seda, et Berufsordnungi artikli 10 lõige 15 on vastuolus asutamislepingu artiklitega 30 ja 36.
5. Neil asjaoludel otsustas Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas EMÜ asutamislepingu artikleid 36 ja 30 tuleb ühiselt käsitletuna tõlgendada nii, et Berufsordnungi (kutse-eeskiri) sätteid, mille alusel Landesapothekerkammer keelab oma pädevuspiirkonnas tegutsevatel apteekritel oma kaupade igasuguse reklaamimise väljaspool apteeke, kusjuures see keeld hõlmab peale ravimite ka muid tooteid, mida tavapäraselt apteekides müüakse ja mis on määratletud Apothekenbetriebsordnungi (apteekide käitamise eeskiri) artiklis 25, on põhjendatud?”
6. Põhikohtuasja faktilisi asjaolusid, menetluse käiku ja Euroopa Kohtule esitatud kirjalikke märkusi käsitlev täpsem teave ilmneb kohtuistungis ettekandest ning neid mainitakse või käsitletakse edaspidi üksnes niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste esitamiseks.

Euroopa Kohtu pädevus

7. Kutseliit kui põhikohtuasja kostja väitis, et esitatud küsimus on vastuvõetamatu, kuna Euroopa Kohtul puudub ühenduse õiguse alusel siseriikliku õigusnormi õiguspärasuse kohta otsuse tegemise pädevus.
8. Ehkki Euroopa Kohtu pädevuses ei ole asutamislepingu artikli 177 alusel algatatud menetluses teha otsust siseriiklike õigusnormide vastavuse kohta ühenduse õigusele, võib ta anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule kõik ühenduse õiguse tõlgendamise juhtnöörid, mis võimaldavad viimasel hinnata siseriiklike õigusaktide vastavust ühenduse õigusele.
9. Samuti väitis kutseliit, et oma küsimusega soovis Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg üksnes seisukohta hüpoteetilise probleemi kohta, kuna Verwaltungsgerichtshof ei ole märkinud, et eelotsus on talle vajalik otsuse tegemiseks.
10. Euroopa Kohus peab aga tõdema, et ei eelotsusetaotluses ega talle esitatud dokumentidest ei ilmne midagi, mis annaks põhjust kahelda põhikohtuasja sisuks oleva vaidluse ehtsuses või eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangus, et eelotsus on talle vajalik selle vaidluse lahendamiseks.
11. Järelikult on Euroopa Kohtu pädevuses teha otsus talle Verwaltungsgerichtshof Baden-Württembergi esitatud küsimuse kohta.

Asutamislepingu artikkel 30

12. Kõigepealt tuleb meenutada, et artikkel 30 keelab liikmesriikidevahelised koguselised impordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed.
13. Kutseliit väitis kõigepealt, et põhikohtuasjas käsitletavat kutse-eeskirja reeglit ei saa pidada „meetmeks” asutamislepingu artikli 30 tähenduses, kuna Saksa õiguse alusel ei ole apteekrite kutseliitudel õigus distsiplinaarkaristusena määrata apteegile tegutsemiskeeldu; sellist sanktsiooni saab kohaldada ainult asjaomase liidumaa pädev asutus.
14. Eelotsusetaotlusest ilmneb, et Saksa õiguse järgi on kutseliit avalik-õiguslik organ, mis on juriidiline isik ja mille tegevuse üle teostatakse riiklikku järelevalvet; kuulumine kutseliitu on kohustuslik kõikidele Baden-Württembergi liidumaal tegutsevatele apteekritele. Kutseliit sätestab ka apteekrite suhtes kohaldatavad kutsealase tegevuse eeskirjad ja jälgib liikmete poolt kutsealaste kohustuste täitmist. Kutseliidu osaks olevad distsiplinaarnõukogud, mille liikmed valitakse kutseliidu ettepanekul, võivad kutse-eeskirja rikkunud apteekrite suhtes kohaldada distsiplinaarmeetmeid, milleks on näiteks trahv, liidu organitest väljaarvamine, nende organite liikmete valimisel hääletamise õiguse äravõtmine või liikmekandidaadina ülesseadmise õiguse äravõtmine.
15. Euroopa Kohus on varem juba otsustanud (vt 18. mai 1989. aasta otsus liidetud kohtuasjades 266/87 ja 267/87: Royal Pharmaceutical Society of Great Britain, EKL 1989, lk 1295, punkt 15), et sellise kutseliidu poolt võetud meetmed, millele riiklike õigusaktidega on antud sedalaadi pädevus, võivad olla „meetmed” asutamislepingu artikli 30 tähenduses, kui need võivad mõjutada liikmesriikide vahelist kaubandust.
16. Seda järeldust ei sea mingil moel kahtluse alla asjaolu, et erinevalt osundatud kohtuotsuses käsitletud kutseorganist ei ole käesolevas asjas käsitletaval kutseliidul pädevust tühistada oma liikmete tegevusluba.
17. Järgmiseks väitis kutseliit, et siseriiklikus kohtus vaidlustatud reklaamikeelu näol ei ole tegemist meetmega, millel oleks koguseliste piirangutega samaväärne mõju asutamislepingu artikli 30 tähenduses, sest see keeld ei saa takistada ühendusesisest kauplemist poolravimtoodetega.
18. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on igasugune meede, mis võib otseselt või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada ühendusesisest kaubandust, meede, millel on koguseliste piirangutega samaväärne mõju (11. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas 8/74: Dassonville, EKL 1974, lk 837, punkt 5).
19. Kutseliidu kehtestatud kutse-eeskirja reegli, mis keelab apteekritel reklaamida poolravimtooteid väljaspool apteeke, eesmärk ei ole reguleerida kaubavahetust liikmesriikide vahel. Lisaks mõjutab see keeld ainult apteekrite, mitte muude ettevõtjate, õigust neid kaupu reklaamida.
20. Selline reegel võib müügimahtu piirata ja seega vähendada teistest liikmesriikidest pärinevate poolravimtoodete müüki, kui asjaomasel apteekril ei ole lubatud kasutada nende toodete puhul teatud müügi edendamise meetodit. Samas tuleb küsida, kas see võimalus on piisav selleks, et käsitleda kõnealust reeglit meetmena, millel on impordipiirangutega samaväärne toime asutamislepingu artikli 30 tähenduses.

21. Teistest liikmesriikidest pärinevate toodete suhtes teatud müügikorraldusviise piiravate või keelavate siseriiklike sätete kohaldamine ei saa otseselt või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada liikmesriikidevahelist kaubandust eespool osundatud Dassonville'i kohtuotsuse tähenduses, tingimusel, et neid sätteid kohaldatakse kõikide asjaomaste ettevõtjate suhtes, kes tegutsevad riigi territooriumil, ning et need mõjutavad õiguslikult ja faktiliselt ühtemoodi kodumaiste ja teistest liikmesriikidest pärit toodete turustamist. Kui need tingimused on täidetud, ei ole taoliste reeglite kohaldamine teisest liikmesriigist pärinevate toodete müügi suhtes, mis vastavad antud riigis kehtestatud nõuetele, olemuslikult selline meede, mis takistaks nende toodete pääsu turule või mis takistaks turulepääsu kodumaiste toodetega võrreldes suuremas ulatuses. Sellisel juhul ei kuulu taolised reeglid asutamislepingu artikli 30 kohaldamisalasse (24. novembri 1993. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-267 ja C-268/91: Keck ja Mithouard, EKL 1993, lk I-6097, punktid 16 ja 17).
22. Kui tegemist on põhikohtuasjas käsitletava reegli sarnase keeluga, siis tuleb otsustada, et need tingimused on täidetud liikmesriigi kutseorgani poolt kehtestatud kutse-eeskirja reegli kohaldamisel, millega keelatakse selle organi pädevuspiirkonna apteekritel väljaspool apteeki reklaamida poolravimtooteid, mida neil on lubatud müüa.
23. See reegel, mis on ühetaoliselt kohaldatav kõikide asjaomaste toodete puhul olenemata nende päritolust kõikide kutseliidu järelevalve all tegutsevate apteekrite suhtes, ei mõjuta teistest liikmesriikidest pärinevate toodete turustamist kodumaiste toodetega võrreldes teistsugusel moel.
24. Seega tuleb Verwaltungsgerichtshof Baden-Württembergile vastata, et EMÜ asutamislepingu artiklit 30 tuleb tõlgendada nii, et see ei ole kohaldatav liikmesriigi kutseorgani poolt kehtestatud kutse-eeskirja reegli suhtes, millega keelatakse apteekritel väljaspool apteeki reklaamida poolravimtooteid.

Kohtukulud

25. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Itaalia valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimusele, mille Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg esitas talle oma 14. mai 1992. aasta otsusega, otsustab:

EMÜ asutamislepingu artiklit 30 tuleb tõlgendada nii, et see ei ole kohaldatav liikmesriigi kutseorgani poolt kehtestatud kutse-eeskirja reegli suhtes, millega keelatakse apteekritel väljaspool apteeki reklaamida poolravimtooteid.

Due	Mancini	Moitinho de Almeida	Diez de Velasco
	Edward	Kakouris	Joliet
	Rodríguez Iglesias	Grévisse	Zuleeg
			Kapteyn
			Murray

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 15. detsembril 1993 Luxembourgis.

Kohtusekretär

J. - G. Giraud

President

O. Due